

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора

Семеніхіної Олени Володимирівни

на дисертацію Нечипоренко А.В.

«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ США»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми наукового дослідження.

Дисертаційне дослідження Нечипоренко А.В. присвячено комплексному аналізу теоретичних, нормативних, змістових, методичних і організаційних засад професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США з урахуванням історичних витоків, сучасних освітніх моделей та інноваційних практик. Актуальність теми зумовлюється кількома взаємопов'язаними чинниками. По-перше, в умовах глобалізації та цифрової трансформації суспільства зростає попит на креативних фахівців, здатних інтегрувати художнє мислення, технологічні інновації та педагогічну майстерність у власній професійній діяльності. По-друге, в Україні зберігається розрив між наявними освітніми стандартами й сучасними тенденціями підготовки фахівців у провідних країнах, зокрема США, що вимагає оновлення освітніх програм другого (магістерського) рівня. По-третє, наявні в міжнародному просторі моделі організації мистецької освіти (трансформаційний, експертний, катарсичний, аксіологічний та порівняльний підходи) не знайшли належного системного впровадження в українській практиці, що створює суперечності між потребою у висококваліфікованих фахівцях та обмеженими можливостями освітніх програм їх професійної підготовки. Таким чином, обрана тема «Професійна підготовка магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США» є науково та практично

значущою, відповідає стратегічним завданням розвитку мистецької освіти України та світовим трендам у галузі візуального мистецтва.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертаційна робота є складовою частиною комплексного дослідження кафедри педагогіки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Теоретичні та методичні засади інноваційного розвитку освіти у національному, європейському та глобальному контекстах» (реєстраційний номер 0121U107883). Тему дисертації затверджено вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (протокол № 3 від 30.10.2023 року).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Авторкою проведено системний аналіз професійної підготовки магістрів візуального мистецтва у США, який охопив три провідні наукові напрями: порівняльно-педагогічний, загально-педагогічний і професійно-педагогічний. У порівняльно-педагогічному аспекті детально досліджено досвід провідних університетів і мистецьких інституцій США, зокрема Гарварду, Єлю, Принстону, Бостонського університету, Саваннського коледжу мистецтва та дизайну, з виокремленням двох освітніх моделей - теоретичної та практичної. Загальнопедагогічний аналіз включив теоретичне обґрунтування принципів і методів навчання, що забезпечують інтеграцію художньої, технологічної та дослідницької її складових. Професійно-педагогічний напрям дозволив охарактеризувати структуру професійних компетентностей, підходи (зокрема проєктне навчання, кураторські практики, використання AR/VR), а також особливості менторства як провідного механізму індивідуалізації навчання. Значним внеском слід вважати розробку комплексних рекомендацій для впровадження позитивного американського досвіду в українській мистецькій освіті.

Нові факти, одержані здобувачкою.

Наукова новизна роботи полягає у першому в українській педагогічній науці цілісному дослідженні теоретичних та організаційно-педагогічних

засад підготовки магістрів візуального мистецтва у США. Здобувачка не лише описала історичні передумови становлення американської мистецької освіти, але й ідентифікувала ключові концептуальні підходи та сучасні освітні моделі, що інтегрують традиційні техніки з новітніми цифровими технологіями. Вперше обґрунтовано можливості перенесення цих моделей у вітчизняний освітній простір, з урахуванням нормативних, організаційних і ресурсних умов України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, опублікованих працях.

Методологічна база дослідження є цілісною і відповідає меті та завданням роботи. Використання загальнонаукових методів (аналіз, синтез, систематизація, порівняння), конкретно-наукових (системний, термінологічний, історико-генетичний, ретроспективний аналіз, екстраполяція) та емпіричних (бесіди, електронне листування з фахівцями) забезпечило повноту та достовірність отриманих результатів. Обґрунтованість висновків підтверджується внутрішньою логікою дослідження, послідовністю викладу матеріалу та співвіднесеністю рекомендацій із проаналізованими практиками.

Значення для науки і практики отриманих результатів.

Наукова цінність полягає у збагаченні порівняльної педагогіки новими даними щодо змісту, організації та методики підготовки магістрів візуального мистецтва у США. Практичне значення виявляється у можливості використання запропонованих рекомендацій для оновлення українських магістерських програм, створення міждисциплінарних курсів, впровадження цифрових технологій у мистецьку освіту та розвитку нормативно-правової бази підготовки магістрів візуального мистецтва в Україні.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Дисертаційна робота відзначається високим рівнем структурної організації та логічної завершеності. У вступі чітко сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет

дослідження, що узгоджуються зі змістом і висновками роботи. Постановка проблеми обґрунтована актуальними потребами розвитку вищої мистецької освіти та виявленими суперечностями, що свідчить про глибоке розуміння здобувачкою сучасного стану досліджуваної сфери.

Текст роботи побудовано на ґрунтовному аналізі широкого кола наукових джерел, що охоплюють українські та зарубіжні дослідження, з виокремленням трьох основних наукових напрямів (порівняльно-педагогічного, загальнопедагогічного та професійно-педагогічного). Це забезпечує багатоплановість підходу та дозволяє розглядати професійну підготовку магістрів візуального мистецтва у США як цілісний педагогічний феномен.

Робота містить детальну характеристику концептуальних, історичних, нормативних і змістових засад підготовки магістрів візуального мистецтва, проілюстровану прикладами з провідних американських університетів і мистецьких інституцій. Такий підхід дозволяє не лише описати явище, а й показати його функціонування в реальних умовах освітнього процесу. Важливим є те, що методичні та організаційні засади досліджено з урахуванням інтеграції традиційних мистецьких практик і сучасних цифрових технологій (AR/VR, 3D-моделювання, візуальні методи досліджень), що додає роботі інноваційного виміру.

Особливої уваги заслуговує розділ, присвячений визначенню сучасного стану підготовки магістрів візуального мистецтва в Україні та розробленню рекомендацій щодо використання позитивного досвіду США. Авторка чітко розмежувала пропозиції за рівнями впровадження (державний та інституційний), що свідчить про прикладний характер дослідження та орієнтацію на реальне реформування освітньої практики.

Загальні висновки узагальнюють результати дослідження та демонструють, що поставлені завдання виконані у повному обсязі. Усі розділи логічно пов'язані між собою, послідовність викладу матеріалу сприяє формуванню цілісного уявлення про досліджуваний феномен. Додатки, які

містять ілюстративний матеріал, приклади освітніх програм і нормативних документів, суттєво розширюють можливості практичного використання результатів.

Таким чином, дисертація є завершеною, внутрішньо узгодженою, методологічно обґрунтованою науковою працею, що поєднує високий рівень теоретичного аналізу з практичною спрямованістю та може бути використана як у науково-дослідній, так і в освітній діяльності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження та побажання.

1. Порівняльний аналіз програм підготовки магістрів візуального мистецтва у США подано змістовно, водночас розширення цього аналізу за рахунок зіставлення з досвідом України надало б дослідженню додаткової аналітичної глибини.

2. У структурі окремих підрозділів наявні фрагменти описового характеру, які можна подати у більш узагальненому вигляді, що сприятиме підвищенню наукової компактності тексту.

3. Вважаємо, що авторці варто було детальніше висвітлити особливості навчання магістрів візуального мистецтва в умовах дистанційного навчання.

Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Основні теоретичні положення й висновки дослідження представлено у 38 наукових публікаціях, із яких 1 розділ у колективній монографії, 7 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою Web of Science, інші праці - апробаційного характеру. Аналіз наукових робіт здобувачки, зазначених у списку опублікованих праць за темою дисертації, дає можливість стверджувати, що представлені роботи повною мірою відображають основні положення та висновки дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам.

Дисертація Нечипоренко А.В. «Професійна підготовка магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки є завершеною науковою роботою з високим рівнем наукової новизни та практичної значущості. Наукові результати можуть бути інтегровані у систему вищої мистецької освіти України, сприяючи її модернізації та міжнародній інтеграції. .

Зміст кваліфікаційної праці відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Нечипоренко А.В. «Професійна підготовка магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США» задовольняє вимоги Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р.), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інформатики

Олена СЕМЕНІХІНА

